

Stockholms stadsbyggnadsnämnd
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

Remissvar DNR 2010-11401-51

Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning.

Svenska Teknik&Designföretagen har tagit del av samrådshandling för Arkitektur Stockholm.

STD-företagen är fortfarande positiv till målsättning att höja arkitektens roll i stadens utveckling. Vi anser dock att många frågor som berör hur målet ska uppnås beskrivs på ett för övergripande sätt för att kunna bedöma effekten av den tänkta processen.

STD-företagen vill inrikta sitt remissvar på processer och den praktiserande arkitektens roll i samverkan med stadens olika förvaltningar.

Kvalitetsstyrande myndighet

Att en förvaltning under en politisk ledning vill utveckla sin roll från myndighetsutövning till att vara vägledande med fokus på arkitektonisk kvalitet är inte en problemfri utveckling.

Många exempel i andra branscher har funnits tidigare om hur tjänstemän eller experter i olika förvaltningar kan ha helt missbedömt vissa verk eller uppslag. Specifikt när det gäller arkitektur finns det en risk att ambitionen att skapa kvalitet genom styrverktyg snarare bidrar till enformighet.

Arkitektonisk kvalitet kan uppnås och förstärkas enbart genom att låta arkitekterna arbeta utan förvaltningspåbud och genom att ha tillit till deras utbildning och kompetens.

Tävlingar och parallella uppdrag

STD-företagen konstaterar att rollen som tävlingar och parallella uppdrag ska spela i planprocessen inte har förtydligats på ett tillfredställande sätt.

Vi vill härmed förtydliga vad som bör skilja dessa två arbetssätt:

Tävlingar ska användas med en tydlig fokus på genomförande, eftersom tävlingar inte är ett utredande verktyg. Det innebär med stor sannolikhet att detaljplanprocessen bör vara genomförd till samrådsskede för att kunna anordna en tävling. Det innebär att volymen, användningsområde, höjder och inte minst

finansiering m.m. bör vara demokratiskt förankrade, så att tävlingsuppgiften kan fokusera på gestaltning. Att kunna genomföra det vinnande förslaget är själva grundmotivet till att ordna en tävling. Att ordna tävlingar som inte syftar till genomförande men och som kan stoppas av planprocessen eller på grund av bristfälliga förutsättningar är kontraproduktivt. Det bidrar inte till att höja arkitektens kvalitet.

Parallella uppdrag däremot är ett utredande verktyg. Olika angreppssätt kan vägas mot varandra och vara en del av tidiga skeden i planprocessen och en del av den demokratiska processen. Eftersom det saknas ett "pris" som man tävlar om är det självklart att ersättning ska vara i paritet med omfattning av uppdraget.

Det är viktigt om det är Staden som är beställare, det är också viktigt om det är Staden som initierar parallella uppdragen i någon annans regi. Utvecklingen under dessa senaste månader har visat sig att stadens systematiska begäran av parallella uppdrag vid markanvisningar har mottagits av marknaden på väldigt olika sätt. Ersättningsnivåer kan i vissa fall vara orimligt låga, samtidigt som kravet på redovisning har varit mycket omfattande.

Det är inte genom en sådan process som man kan höja arkitektens status eller kvalitet och Stockholms stad har självklart ett ansvar att inte skapa förhållande på marknaden som omöjliggör en professionell yrkesutövning.

Transparens i kvalificeringsprocess

För både tävlingar och parallella uppdrag finns det ett behov att öka transparens när det gäller kvalificeringsrutiner. I och med framtagandet av "Arkitektur Stockholm" tar Stockholms stad ett tydligare ansvar för att höja arkitektens kvalitet i Stockholm.

Den svenska arkitektkåren har en bred och djup kompetens som internationellt efterfrågas för sin lyhördhet och realism. I Stockholm har vi de senaste åren sett att den nationella arkitekturkompetensen ofta valts bort, redan i kvalificerings-skedet, till förmån för internationella arkitekter med ett annat fokus. Motiven för sådana kvalificeringsresultat är sällan redovisade och många urval förefaller vara godtyckliga.

Vi tror att det är positivt att den svenska arkitekturen befruktas av nya angreppssätt, men för att utveckla Stockholms arkitektur på lång sikt behöver den lokala arkitektkåren vara delaktig även i parallella uppdrag och tävlingar.

Vilt kort

Beskrivningen av "vilt kort" bör ändras så att den handlar om "*... mindre etablerade arkitekter ...*" istället för "*... mindre etablerade arkitektkontor ...*". Detta ger utrymme att ta vara på unga, begåvade arkitekter oberoende av vilken organisationsstorlek de verkar inom. Precis som för kvalificeringsprocess i övrigt bör kvalificeringsprocess för vilt kort omfattas av ökad transparens.

Staden som byggherre

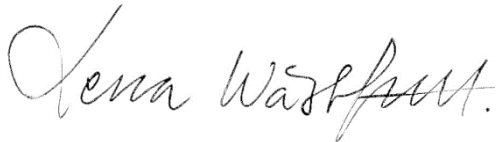
Samrådshandlingen berör inte överhuvudtaget rollen som Stockholms stad bör spela i egenskap av byggherre. Stockholms stad bör genom sina förvaltningar vara aktören som bäst lever upp till programmets ambition. Det är inte alltid fallet idag och upphandlingar enligt LOU i olika förvaltningar och bolag har inte alltid genomförts med kvalitet som det avgörande kriteriet.

Programmet bör specifikt beröra den frågan.

Slutligen vill vi påminna att byggprocessen är en mycket komplex process och det byggda resultatet mycket beroende av den goda dialogen mellan erfarna aktörer. Det är också en viktig parameter att ta hänsyn till om ambitionen som genomsyrar arkitektur Stockholm inte ska stanna på papperet utan också bli verklighet.

I övrigt avstår STD-företagen att lämna synpunkter på övriga förslag som läggs fram i programmet.

Stockholm 2013-09-06

Lena Wästfelt
vd, Svenska Teknik&Designföretagen

Mejl: lena.wastfelt@std.se
Tel: 08-762 69 07